

GAZETA TRANSILVANIAI

ireasă, ie cu care se şi în-
ci că vedeau în ea şi armă
fensivă în privra duhu-

că tănuesc, lucrul
în Moldova (jud.
oi, în Argeş, a
ne pe sine cari au
al cusăturilor.
al cărui nume
ă.

şi teoria
teoria,
So-
nai

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul : pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRATIJA :
BRAŞOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani, Insetate: un şir petit 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi invoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani,

Patru sute de mii coroane subvenţie anuală lui „Bud. Hirlap“.

(Dr. V. M.) In zilele trecute o foaie opoziţională din Cluj ne-a surprins cu ştirea scoasă din isvor autentic, că celebrul şi imperialistul organ al d-lui Rákosi Jenő a ridicat şi în anul acesta dela *cassa statului o subvenţie de patru sute de mii coroane.*

Am aşteptat o săptămână întreagă, doară-doară va apare în „Budapesti Hirlap“ o desmintire fie cât de timidă.

In lipsa acesteia suntem îndreptăţiţi să credem, că ştirea e adevărată. In acelaşi timp însă ni-se impune şi datoria, ca să ne spunem părerea verde şi fără înclinjur asupra acestei nemai pomenite prădări de bani publici.

Şi sub coaliţia de pie memoie s-a ventilat o listă a pauşalelor împărţite din partea guvernului celor ungureşti.

Deja atunci ne-am scandalizat la tot dreptul cetind cum aproape întreaga pressă maghiară din capitală a beneficiat anual de sume dela 10—20.000 cor., pe când biata pressă a naţionalităţilor nu a fost învrednicită nici barem de un bit liber de tren.

Cazul lui „Budapesti Hirlap“ a subvenţia lui anuală de 400.000 coroane e însă fără păreche în statele aşa numite civilizate.

Incât pentru partidul muncii, care îşi permite, fără nici un scrupul o astfel de risipă a banilor publici, nu avem multe de zis.

Născut în patul nelegiuit al corupţiei şi teroarei e natural, că nu se poate susţine, decât prin corupţie şi volnicii. Cu totul alta e măsura morală faţă de grandomanul şi hiperşovinistul „Budapesti Hirlap“.

Înţelegem perfect, că în statele unde e economie parlamentară schimbătoare, unde partidele se alinază la cârmă, cei ce sunt în posesia momentană a puterii să se folosească de ocazie remunera-

rându-şi partizanii şi în linia primă presa, care i-a ajutat ca să ajungă la putere.

Ce să zicem însă despre neprihănitul „Budapesti Hirlap“ care din duşman neimpăcat al sistemului Tiszaist, din apărătorul guraliv al tuturor aspiraţiunilor independiste, face de pe azi pe mâne un grozav salto mortal al convingerilor sale, şi ne trezim că se înhamă la carul de gloriificare al guvernului, aprobând ilegalităţile săvârşite de Tisza şi partidul muncii?

Chiar fără de-a ceti vestea despre cele 400.000 cor. îţi vine se crezi că aici nu-e lucru curat. Iar când e strâns cu uşa, când i-se aruncă în faţă acusa grozavă că e o societate venală, care şi-a schimbat convingerile pentru bani sunători, nu desminte nici cu-o vorbă ci se foloseşte de tactica atât de des probată de-a da în noi naţionalităţile, sumţându-şi cetitorii buimăciii asupra agitatorilor valahi.

Nimic nu caracterizează lipsa de ori ce scrupule morale a acestui organ oligarhic, decât apucătura asta de-a scăpa cum s'ar zice prin tangenţă zăpăcindu-şi cetitorii revoltaţi cu şgomotul de tarabă al unui şovinism suspect.

Cetii cu atenţie numerii mai noi ai acestei decoare a pressei şi veţi afla că iarăşi să zăresc primejdii închipuite din partea naţionalităţilor, iarăşi îşi asmuţă publicul credul în privra noastră.

Ei bine, toate au un capăt! Nu sunt numai câteva săptămâni de când acest organ a avut cutzanţa să ne arunce în faţă că are mai mulţi cetitori şi abonaţi români decât toate foile româneşti.

Poate că s-a şi lăudat puţin. Fapt e însă, că o parte a inteligenţei noastre, fie din obicinuinţă, fie de frică, nu s-a lăpădat nici până azi de „Budapesti Hirlap“.

Ştiu, că sunt unii, cari o abonează numai şi numai ca să fie ce să-i ţină în vecinică agitaţie.

De fapt nu există un organ

mai acomodat să trezească şi să fie trează ura unei naţionalităţi în privra celeilalte, decât „Budapesti Hirlap“.

Dacă ţinta noastră ar fi ca să mărim mereu abisul dintre noi şi maghiari, să nimicim în sufele până şi speranţa unei înţelegeri dintre aceste două neamuri conlocuitoare, ar trebui ca să stăruim, ca „Budapesti Hirlap“ să nu lipsească de pe masa nici unui intelectual român.

Ori care ar fi cauza pentru care o parte a publicului român mai suferă să intre în casă acest organ, a sosit timpul să pornim o acţiune energică în privra celor, cari în butul repeştelor noastre advertisădri o vor sprijini şi pe viitor.

Dacă chiar nu ne putem lipsi şi de-o foaie ungurească — bineînţeles numai după ce am abonat toate foile româneşti — atunci nu ne dăm crucerii decât pe acele foi, cari s-au dovedit încâtva prietinoase faţă de noi, sau în cazul cel mai rău în chestia naţionalităţilor observă o atitudine indiferentă.

Nici un popor în lume nu se poate înjosi într-atât ca să-şi fie în casa sa proprie pe cel mai sălbatec duşman al său.

Şi ca să dăm şi o sancţiune acestei ultime somări publice, rugăm publicul român, ca să aducă la cunoştinţa foilor noastre numele acelor intelectuali români, cari şi pe viitor mai abonează „Budapesti Hirlap“-ul.

La o ocazie potrivită apoi presa noastră să publice lista acestor Români uitaţi de sine, ca să-i cunoaştem.

Asentările. Din Viena se anunţă, că în 4 Iulie c. va fi o consfătuire ministerială comună, în care se va discuta proiectul de budget a ministeriului comun de războiu. Asentările încep în Austria în 28 Iulie, în Unguria în 1 August.

Premierul Maiorescu la Viena. «Neues Wiener Tagblatt» comentând întvederea d-lui Maiorescu cu d-nul Berchtold, aminteşte cuvintele extrem de simpatice pronunţate în delegaţiuni de cătră d-nul Berchtold cu privire la România, cuvinte cari au întâmpinat un ecou simpatie în România. Ziarul relevă, că d-nul Maiorescu a probat că este un campion al progresului în România şi adăogă: Maiorescu de la începutul carierei sale politice a fost partisanul politic convins al celui mai bun acord cu Austro-Ungaria şi cu Germania şi chemat în diferite rânduri prin încrederea regelui şi a poporului în minister a putut conlucra la marile lucrări politice, a căror îndeplinire a procurat României prestigiul, de care se bucură ca statul cel mai înaintat în Europa răsăriteană.

Atât în ce priveşte politica internă cât şi în cea externă, Maiorescu este un colaborator propriu al Regelui Carol, ale cărui scopuri au fost în totdeauna îndreptate spre pacea internă şi externă şi buna stare a ţării. Pacinici şi tare a fost în totdeauna deviza regelui şi Maiorescu lucrează în acest sens.

Reforma electorală în Italia. Senatul italian a adoptat definitiv cu 131 voturi contra 49 proiectul de lege de reformă electorală în redacţiunea votată de Cameră.

Externe. Ziarul «Daily Chronicle» primeşte din Constantinopole următorul comunicat:

După o ştire dată de un diplomat din Constantinopol Anglia este acum în tratative cu marile Puteri pentru a hotărâ pe turci să recunoască anexarea Tripolisului la Italia. Condiţiunile ar fi ca suveranitatea religioasă a sultanului să fie menţinută, iar Cirenaica să rămână şi de-acum înainte provincie turcească. Italianii vor trebui, după propunerile Angliei, să evacueze porturile Cirenaicei cum şi insulele din marea Egee. Turcia să plătească Italiei despăgubiri pentru cheltuielile făcute de aceasta din urmă în acţiunea ei din marea Egee, iar Italia să despăgubească Turcia pentru pierderea Tripolisului.

«Daily Chronicle» observă că a-

ceste condiţiuni pe cari le preconizează Anglia au fost fixate probabil în înţelegeri cu Turcia.

— Agenţia Stefani află din Buchemez (Tripolitania) cu data de 27 Iunie st. n.:

Astă noapte trupele italiene au atacat întăriturile inamicului faţă de Sidi Said. Coloana italiană a alungat pe inamic din poziţiunile lui şi l-au silit: a se retrage lăsând 500 de morţi. In acelaşi timp extrema aribei drepte italiene a luat cu asalt şi a distrus lagărul inamic. Pierderile Italianilor sunt de 2 ofiteri şi 18 oameni ucigşi şi 112 răniţi.

— În şedinţa de ieri a Senatului italian prim-ministrul Giolitti a dat cetire următoarei telegrame primită dela generalul Garioni:

Azi (Vineri) dimineaţa la orele 8.30 gloriosul nostru drapel a fost arborat pe vârful dela Sidi Said, care a fost cucerit asupra unui vrăjmas numeros întărit acolo, în urma unei violente lupte la care au luat parte toate trupele de sub ordinele mele.

— Din Peking se anunţă că 50 revoluţionari au pătruns în Capitală, fiind vocinşi să asasinaze pe toţi miniştrii. La Peking domneşte o mare panică.

Apel

cătră Reuniunile femeilor române din Ardeal şi Ungaria.

In numărul 269 Decemvre 1911 al „Gazetei Transilvaniei“ s-a publicat ca articol prim sub titlul „Insoţirea femeilor române din Ardeal şi Ungaria“, discursul meu rostit în Adunarea generală a Reuniunii femeilor române din Braşov la a 60 cea aniversare dela întemeierea sa cu următoarele cuvinte de încheiere:

Onorată adunare generală!

Consacrez cuvintele mele de încheiere, ca să glorific această primă şi veche Reuniune a noastră, care dintru început nu a avut numai o menire locală, ci

vrând să prindă şi el ceva din mănecarea copiilor. Găinele, mai nestămpărate, urmăresc acelaşi lucru. Li astămpără însă cele câteva lovături de nieluş; dovleacul şi ştiuleţii încep a se coace, copiii încep a picura de somn, se strâng într-un cojoc, şi prind a aţipi, în timp ce fetiţa stă de strajă pe vatră. Dar adoarme şi ea. Găinele şi godacul încep a mânca din dovleac şi ştiuleţi, şi copiii se trezesc din visul în care se făcuse că tocmai ei se împărtăşiau cu aceste lucruri.

Dau fuga să scape dovleacul, godacul fuge afară, şi copilaşii, uitând de zăpada ce căzuse şi că s'aproape gol, dau fuga după el. Vine şi boierul să dijmulască porumbul. Godacul se împiedecă în blana-i lungă până'n pământ, copiii îl prind şi scapă astfel bucata de dovleac, pe care se duc s'o mănânce'n bordeiu. Când boierul intră înăuntru, să vadă dacă ţăranul n'a ascuns ceva pe-acolo, sunt întâmpinaţi de baba Bălăşica, ce dă la iveală un nou născut. Boierul se convinge de cinstea lui Miron, şi iesă afară, spunând: »Curat trai de dobitoace.

Ce trist ne arată Ciocărlan, obiceiul ciocolesc de-a ţine pe ţărani cu dijmuluit până'n Iarnă, pe câmp, pe frig, — şi ce frumos ne arată vieaţa aceea chinută din năuntru sârăcăciunii bordeiului, şi grija micilor şi goilor

copilaşi de a-şi apăra hrana destul de neîndestulătoare...

Acum ne strămută pe culmea Runcului, la stâna lui Moş Soare, care-şi conduce singur oaspele până' sus. În drum trec peste locuri prăpăstioase, pe stânci abia prinse, ajung tocmai la lacul Cerbului, îl trec cu plută, şi'n curând sunt sus la stână. În drum aud plânsul jalnic al Susanei, care jeleşte pe răposatul Bucur, după a cărui moarte ea şi a pierdut minţile. Ajunşi la stână, după ce ospătează din belşug, moş Radu începe-a povesti de dragostea Susanei.

Părintele Călin capătă tocmai după 20 de ani de căznicie un băiat, pe Bucur, a cărui gosire pe lume aduce moartea mamei sale. E dus la stână, unde creşte până la vârsta şcolii. I-se mai aduce ca tovarăş de joc o fetiţă fără părinţi, care la numele răposatei preotese, Susana. Cresc ei în cea mai deplină dragoste, învaţă împreună la şcoala din sat, dar mai departe nu vor nici unul nici altul. Sunt lăsaţi mai mult sus la stână, unde îşi desăvârşesc visul lor de dragoste, mai mult decât trătească.

Intr'un timp se aude de logodirea Susanei, care aduce multă întristare în sufletul lui Bucur. În seara nunţii fug amândoi pe piscul zănelor, aproape de lacul Cerbului. Părintele Călin aflând,

doboară cu un plonte pe Bucur, iar cu altul îşi curmă singur vieaţa, lăsând în urmă pe nenorocita singură, care rătăceşte în neştiere, cântând:

Dragostele mele,
Tovarăşilor tele
Te duseşi, Bade sărace,
Eu cu dorul ce m'oi face?
Te duseşi, Bade din lume,
Dorul cui i'oi mai spuné?
Te duseşi, Bade'n pământ
Eu în fire nu mai sânt,
Nu mai sânt.

Te duseşi, Bucure bade,
Pe mine dorul mă arde!
Te duseşi, Bade sărace,
Eu cu dorul ce m'oi face?
Te duseşi, Bade, d'in lume,
Dorul la cine-oi mai spune?
La ceddrii şi la isovoire,
Lunei surioare,
Mândraţelor stele."

In »Rămăşi acasă«, ne povesteşte cum Simion, culcat de cu seară sub un păr, se scoală şi apucă să pregătească unelele de muncă, pune apoi de făcut mămăliga şi când aceasta e gata, trezeşte şi pe nevastă-sa, care toată noaptea ţinuse la sân un copil mic şi alţi doi copilaşi strănşi lângă trupul ei slăbit. Pleacă apoi amândoi la câmp. Acasă rămâne copilul cel micuţ, se scoală

mai târziu şi împarte din partea lui de hrană motanului Miron şi căţelului Căltun. Fac ei o mulţime de ghiduşi, după care obosiţi se duc să se odihnească, se aşează toţi trei alături şi adorm în curând...

Tudor cu nevastă-sa şi cu cei cinci copilaşi vin într-o Sămbătă seara dela câmp, tocmai când răsărise luna. Nu luaseră'n gură mai nimic de dimineaţă: un pumn de cireş şi nişte apă îngroşată cu făină. »Cina« şi-o alcătuiesc dintr'un ceaun de broş cu ştir şi unul de mămăligă, din făina pe care trebuia s'o dea îndărăt în locu cetera pe care o împrunutasă în sat. Copii, ruşiţi de foame, nici nu mai puteau aştepta găvirea mămăligii: luaseră câte-o lingură de lemn şi începuseră a mânca terciu.

Lu'to clipă tot ce fusesă pus pe masă, intră ca'n pământ. Iată cum ne descrie Ion Ciocărlan sfârşitul acestei »Cine«:

»Mămăliguţa, turnată pe măsuţa joasă, rotundă, abureşte monitor. Rotogole de aburi pofitori se împrăştie pe de-asupra strachinei cu borşul răcorit. Nevinovaţii infometai s'au adunat împrejur strigând vesel şi bătând cu lingurile în marginea mesei; iar de sus, de de-asupra, ochiul de lună pină priveşte cu jind la unul din copilaşi, care, biruit de osteneală şi somn, a adormit în Iarbă, ţinând strâns la piept

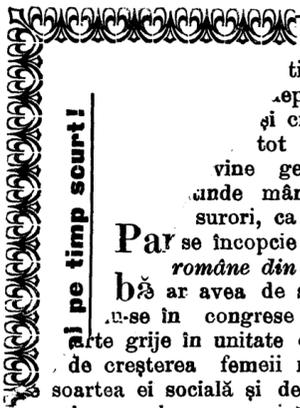
Scrisoarea a patra.

Dragul meu,

Am scris în cealaltă scrisoare, scurt, povestirea «Socialistul», a lui von Seeburg. Acum mă întorc la obiceiul, şi-ţi voi spune ceva despre volumul învăţătorului Ioan Ciocărlan, scos într-o nouă ediţie, «Traiul din Regat», în care după cum şi numele vorbăreşte vom găsi părţi din traiul Regatului din Regat.

Primele bucăţi ale acestui harnic autor, le-am cetit, după câte îmi amintesc prin revistele «Semădiorul» şi «Vieaţa Românească», iar apoi în câteva volume pe cari le-a învăţat.

Cea dintăiu bucată ne povesteşte de ce câmp îşi făcuse Miron un câmp de coceni, şi cum aşteptă cam un an să vie boierul să-i dijmulască porumbul. E frig, zăpada începe să se topească. Intr-un colţ, pe vatră, un copilăş micuţ şi gol caută să-şi încălzească foamea dintr'un dovleac, şi să se odihnească de ştiuleţi, pe cari se încălzească în cenusă. Un godac astămpărat le dă mereu târcoale,

ai pe timp scurt!

Par se incopie „Uniune române din regatul b...”

Am avut satisfacția să cetesc în numărul recent al „Gazetei Transilvaniei”, un răsuneț la această idee a mea, prin articolul d-lui Dr. Valer Moldovan, care să adresează femeilor române îmbărbătându-le a da ființă acestei acțiuni de mare importanță pentru interesele poporului nostru.

Deci mă simt dator să îndreptățit de a face de astă dată un pas mai decisiv pentru realizarea acestei idei. În calitate de președintă a celei mai vârstnice Reuniuni de femei române, care de mulți ani susține și un orfelinat de fetițe, apele la toate Reuniunile surori, rugându-le a-mi da sprijinul lor, prin exprimarea aderenței lor pentru intruparea „Uniunii femeilor române din regatul nostru”.

Modul de a da viață acestei idei va fi convocarea unui Congres în care vom stabili principiile necesare în educațiunea femeii române, ridicarea ei ca stare socială și economică, îngrijirea și ocrotirea copiilor orfani ai poporului nostru.

Sperând că cea mai apropiată înțelegere se va stabili în curând între noi femeile române, salut cu dragoste și stimă toate Reuniunile femeilor române din Ardeal și Ungaria.

Brașov 18 Iunie v. 1912.

Maria B. Băulescu
președinta Reuniunii femeilor
române din Brașov.

Din parlamentul austriac. În parlamentul austriac se discută azi proiectul bugetului provizor, iar mâine se va face votarea. După bugetul provizor se va discuta procedura penală militară. Sesiunea parlamentului va ține cel mult până în 6 Iulie c. când se vor lua vacanțe.

Dela ordinea zilei.

— Vă place? — Invățătorul vinovat. — Un ziar parizian despre Tisza. —

Mai mulți tătungi din Budapesta s-au plâns deputaților opoziționali, că doi finanți cercetează pe rând tutungele, indemnându-i să subscrie o listă, în care să se deoblige, că nu vor mai primi spre vânzare ziarul „Népszava” și celelalte ziare opoziționale. Cei ce nu

lingura cu care încercase și el să ia năvală la ceaun... Pe măsuta mică din bățatură bate vântul. Parcă nici n-a fost nimic pe ea. N'a rămas decât bidul gol în care tot se mai ciocnesc lingurile ospeților în căutarea borșului minunat, care merge și fără tovarășa lui mămăligă... Toader și Dochita, cari îmbucaseră și ei din când în când stând în genușchi pe la spatele lor, tocmai când s'au sculat de și-au făcut semnul crucii, au luat de samă că unul a lipsit dela masă. N'au auzit ei să ia fructe cu ceva pe pisoiul, care le dădea Inconjor, surzându-l cu mieunatul, cri pe Lăbuț cățelul, care lătra rugător, dar mi-te să vadă lipsa micuțului, care admorse mai la o parte...

»Ispita», ne povestește de-o fată tânără și frumoasă, care se încredese în vorbele de dragoste ale unui flăcău, care profită de nevinovăția și încrederea ei și-o necinstește, părăsindu-o în urmă, după ce se'ndrăgostise de alta. Ea, însă îl mai iubește, și odată i se pare că-l aude doinind. Pleacă așa'n neștiere, spre o moară, și pe când voia să-și răcorească cu câțiva stropi fața-i aprinsă, aude răsetele celui ce-o necinstește și a dragii lui...

(Va urma).

subscriu lista sunt amenințați, că li-se va detrage dreptul de-a vinde tutun. Ziarele opoziționale spun, că cu aceasta acțiune se va ocupa și comitetul executiv al partidelor opoziționale și va protesta contra acestui atentat îndreptat contra libertății presei.

Alt caz: Opoziția unită din M. Oșorheiu a voit să țină o adunare populară, dar adunarea a fost interzisă. Deputatul Désy a făcut apel la țărârie, care însă a aprobat ordinul d' »invar», și i-a interzis să ție și da... seamă ca deputat cătră alegătorii. Acum opoziția vrea să aranjeze adunări populare în satele din apropiere.

Vă place, d-lor din opoziție, cari la ilegalitățile și opreliștele guvernelor, îndreptate contra noastră, iubilați și aplaudați?

»Vilăg« scrie următoarele:

»In Bihor s-a pornit cercetare disciplinară contra unui învățător. Ci-că e vinovat, că trebuie să țină școala cu 270 de elevi, în o sală, în care abia încep 20 de băieți și dintre elevi mai mulți înși n-au învățat unguerește. Nu este deci alt păcătos în Bihor, decât acel sârman învățător. Dar oare cine ar cuteza să pornească cercetare disciplinară contra acelora, cari formează cauzele adevărate ale stărilor școlare scadalooase? Stăpâni poporului ținut în prostie nu sunt vinovați. Ei sunt patrioți buni!»

Fără comentari!

Ziarul parizian »Le Monde Economique« se ocupă pe lung în un articol cu evenimentele din parlamentul Ungariei și cu situația dela noi. Titlul articolului este: »Un coup d'état en Hongrie« și în el se osândește procedeele lui Tisza și ai oligarhiei.

»Regimul introdus de Tisza are în definitiv scopul să salveze mandatul unor politicieni de profesie și să perpetueze dominațiunea unor oameni privilegiați. Acest fanatic de caracter junker voește cu ori ce preț să împedice înfăptuirea unui act social just: estinderea democratică a drepturilor politice și spre acest scop grupează în jurul său pe desperații politici. Și toate aceste le face ca să poată susține votarea deschisă, abuzurile electorale și isvorul corupției.

Comemorarea lui G. Negri.

Eri s'a făcut o frumoasă comemorare a marelui bărbat de stat de odinioară, Costache Negri. Eri a fost desvălirea monumentului, ce li s'a ridicat la Galați. Desvălirea s'a făcut în mijlocul unor serbări frumoase, după un program fixat de comitetul aranjator. La serbare au luat parte toate societățile locale cu drapete, persoanele oficiale și oaspeții sosiți spre acest scop. După serviciul divin dela Episcopie mulțimea s'a adunat în piața regală, unde s'a făcut desvălirea frumosului monument. S'au rostit mai multe discursuri, iar după prânz s'a dat un banchet.

Constantin Negri este înmormântat la Tg. Oena. Pe mormântul lui Elena Doamna a ridicat o cruce spre eternă pomenire. Iar azi în sfârșit, după 36 de ani de când a închis ochii, i-se ridică la Galați un monument de bronz aceluia, care, pentru toate marile servicii aduse țării sale, n'avea până azi decât un bust așezat în incinta Camerei.

— »Costache Negri a fost unul din cei mai energici luptători pe vremea regenerării naționale a României.

Încă din Paris, se manifestase adâncă lui iubire de țară și dorința lui arzătoare, de a o vedea scoasă din făgașul noroios în care se sbătea.

Activitatea lui cea mare se desfășură pe timpul lui Cuza-Vodă, stându-i ca mâna dreaptă în îndeplinirea celor două acte însemnate ale domniei lui: Unirea și secularizarea averilor mănăstirești.

Că s'a ales orașul Galați pentru imortalizarea în bronz a chipului lui Negri, este lucru prea firesc. Aci, în portul dunărean a trăit mai mult Negri, mai cu seamă în epoca marilor lupte pentru unire, și tot aci, la moșia Mânjina, era focarul în care se plămădea unirea de cătră toți tinerii unioniști.

»In 1845, spunea Alexandri, Mânjina era locul sfânt, biserica de întâlnire pentru tineri, de unde ieșeau apostoli ai unirei și soldați ai țării... La Mânjina tinerii osteniți și descurajați de greutățile misiunii lor, prindeau o nouă putere pentru luptele lor viitoare.

Moldovenii și muntenii aveau ocazie a se cunoaște de aproape, a se stima, a se iubi, a pune la un loc sperările lor, a face proiecte mărețe pentru renașterea patriei comune, se înțelege pentru formarea unei opinii publice în țară; zic patrie comună, zic țară, pentru că la Mânjina nu mai erau moldoveni și munteni, dar români; nu erau două țări pentru români, dar o singură țară, o patrie comună... Unirea exista în inimă, ea se tălmăci în cuvinte și prinse rădăcină ca o plantă cerească pe acel loc ars de soare și lipsit de plantele umbritoare ale pământului.

Printre cei din Muntenia, cari veneau aci să se întâlnească cu Negri, Kogălniceanu și Alexandri, erau Bolintineanu, maiorul C. Filipescu, Bălcescu, etc.

La 1848, când Mihail Sturdza înăbuși mișcarea națională din Moldova, Costache Negri fu exilat împreună cu Kogălniceanu, Alexandri, Alecu Russo, Epureanu, Cuza și alții. Centrul mișcării de regenerare a Românilor se stabilă atunci la Paris, unde Negri desfășură o activitate neobosită pentru a convinge străinătatea de necesitatea Unirei.

Întors în țară după retragerea lui Mihail Sturdza, Negri e numit ministru, în care calitate sfătuște pe noul domn, Grigore Ghica, să desființeze robia țigănilor »căci nu ne putem prezenta înaintea Europei civilizate cu țiganii pe suflet«.

Negri încă de pe timpul lui Grigore Ghica ridică chestia averilor mănăstirilor închinat, pe care tot el o rezolvă mai târziu, pe timpul domniei lui Vodă Cuza.

După retragerea lui Grigore Ghica, urmând a se face alegerile pentru divanurile ad-hoc, Costache Negri și cu Alexandru Cuza luptară la Galați pentru triumful deputaților unioniști. Primele alegeri în cari, din cauza nemai-pomenitelor presiuni ale administrației, reușiseră protivnicii unirei, fură anulate, și la noile alegeri fură aleși la Galați Costache Negri, Alexandru Cuza, Lascar Catargi, lancu Fotea. Gh. Vărlan și Răduceanu Sava, toți unioniști.

Activitatea desfășurată de Negri în divanul ad-hoc a fost cu adevărat admirabilă. Ales vicepreședinte al adunării, el luă cuvântul și susținu cele patru dorințe ale românilor, cari au fost prezentate spre cercetare congresului de la Paris; susținu apoi libertatea cultului religios în țară, desființarea privilegiilor de clasă, cum și împroprietărirea sâtenilor, depunând o propunere, care a avut darul să ridice împotriva-i pe toți marii proprietari din Adunare, în frunte cu Lascar Catargi.

La alegerea din 1859, mulți doriau să pună candidatura lui Costache Negri la domnie, dar el refuză hotărât, dându-și toată aprobarea alegerii lui Cuza.

Vodă Cuza, de care-l lega o strânsă și neclintită prietenie, îl trimise ca agent la Constantinopol, cu greaua misiune de a obține din partea sultanului recunoașterea Unirei. După o admirabilă desfășurare de dibăcie Negri izbuti să obțină mult dorita iradea de confirmare a doindei alegeri, în Noem. 1861.

Tot la Constantinopol Negri avu mult de lucru pentru realizarea definitivă a secularizării averilor mănăstirești, la care se împotriva din toate puterile patriarhatul, și dacă această importantă chestiune a fost dusă la bun sfârșit, faptul se datorește în deosebi diplomației lui Negri.

După detronarea lui Cuza, Costache Negri se retrase din viața politică și trăi la Tg. Oena, izolat, până la 28 Septembrie 1876, când muri, în vârstă de 64 de ani.

Sinoade electorale.

Brașov, 1 Iulie n. 1912.

Eri s'au ținut la biserica Sf. Nicolae din Scheiu și la biserica Sf. Adormiri din Cetate sinoadele, în cari s'au ales comitetele parohiale, epitropiile și delegațiunile școlare.

Sinodul bisericii Sf. Nicolae din Scheiu a fost presidat de părintele protopop Dr. Vasile Saftu, fiind prezenți peste 300 membri sinodali. După constituirea biroului, în care au fost aleși d-nii Andreiu Lupan sen. și Nicolae G. Furnică bărbăți de încredere, iar d' inv. N. Furnică notar, s'a purces la actul alegerii. Din trei liste prezentate a fost primită aproape cu unanimitate de voturi lista următoare:

Membrii ordinari în comitetul parohial: Dr. Vasile Saftu, protopop, Ioan Pricu, paroh, Emanuil Bobancu, Nicolae Colacea, Cristea Frunză-Beliudu, George G. Furnică, Irodion Neguț, Constantin Orghidan, Florea Perneș, Ioan A. Lupan, Nicolae Pestrea, Nicolae

Spuderca, Ioan Ștefan, Ioan Pufu, George Zavici, Nicolae Roncea instalator, Ioan Fl. Muntean, Ioan Murăroiu, Constantin Tiu, Ioan Pricu, Nicolae Bunghez, Ioan D. Spuderca, George Navrea, George Bucă, Nicolae Ciogu, Nicolae Ghirincea, George Neguș, Ioan Zamfir (mehanic), Ioan Bădițoiu jun., Ioan Popescu, George Lupșan.

Membrii suplenți în comitetul parohial: Petru Spuderca, Dumitru Marcea, Nicolae Păru, Nicolae Furnică-Costinu, Dumitru Ploscă, Ioan D. Lupan, Ștefan Găitan, Vasile Fulga sen., Nicolae Voina (măsar), Ioan Pulpaș.

Epitropia: Andrei Lupan sen., Dumitru Lupan sen., Vasile Muntean-Duioicu, Nicolae G. Furnică.

Delegațiunile școlare: Dr. Vasile Saftu, protop., Andreiu Lupan sen., Dumitru Lupan sen., Vasile Muntean-Duioicu, Nicolae G. Furnică, Ioan A. Lupan, Ioan Pricu, Florea Perneș, Nicolae Colacea, Emanuil Bobancu, Dumitru Marcea, George G. Furnică, Dum. Stînghe.

Sinodul parohial din Brașov-Cetate a fost presidat de părintele Vasile Mereș. Au fost aleși cu majoritate de voturi următorii membrii:

Membrii ordinari în comitetul parohial: Dr. Emil Dan, Nicolae Garoiu, Dr. Constantin Moga, Dr. Voicu Nițescu, Eugen Precup, Iosif Pușcariu, Ilie Savu, Dr. Constantiu Sotir, Diamandi Steriu, Dr. Nicolae Vecerdea.

Membrii suplenți: Dr. Alexandru Bogdan, Tit. Liviu Blaga, Emil Bologa, Ioan Bratu, Ioan Peteu.

Epitropia: Dr. Iosif Blaga epitr. prim, Vasile Muscalu, epitr. secund.

Membrii în delegațiuni: Dr. Iosif Blaga, Dr. Emil Dan, Nicolae Garoiu, Ioan Lengeru, Dr. Constantin Moga, Vasile Muscalu, Dr. Voicu Nițescu, Eugen Precup, Iosif Pușcariu, Ilie Savu, Dr. Constantiu Sotir, Diamandi Steriu, Dr. Nicolae Vecerdea.

Din România.

Disolvarea Senatului Universitar. D-nul profesor I. Bogdan, noul rector universitar, a cerut printr-o adresă d-lui ministru Arion dizolvarea Senatului universitar, întru că majoritatea membrilor, n-au răspuns la șase convocări consecutive.

Prin adresa trimisă ministerului, d-nul rector Bogdan arată, că după prevederile noii legi universitare, Senatul universitar se consideră dizolvat de drept atunci, când membrii acestei instituții refuză a participa la ședințe, și dacă timp de șase luni, membrii Senatului au lipsit dela șase ședințe. D-nul Bogdan arată, că dela 29 Aprilie, d-nii profesori C. Dăscuș, V. Urseanu dela facultatea de drept, Dr. Toma Ionescu și Dr. V. Babeș dela facultatea de medicină și d-nul Dr. Istrati decanul facultății de științe, n-au răspuns la șapte convocări ale Senatului universitar.

În adresa înaintată, d-nul rector Bogdan, a mai cerut ministerului, ca urmând dispozițiilor noii legi universitare, d-sa să fie autorizat a da delegații altor profesori, a gira decanatele facultăților de drept, medicină și științe, prin demiterea de drept a d-lor decani Dăscuș, Dr. Toma Ionescu și Dr. C. Istrati, cari pierzând calitatea de membri ai Senatului, pierd și funcția de decani.

După prevederile noii legi universitare, rectorul are dreptul a da delegație, de prodecani, în locurile vacante, și până la convocarea consiliilor profesionale, cari au dreptul de a alege pe decani, celui mai vechiu profesor.

În jurul acestei ultime dispoziții, din noua lege universitară, se face o vie discuție în cercurile universitare. Profesorii facultăților de drept, medicină și științe, cari au aflat de acest ultim demers al d-lui rector Bogdan, așteaptă cu nerăbdare hotărârea d-lui ministru Arion, ca în urmă, să ceară convocarea consiliului universitar.

Știri mărunte.

Ministerul de interne a convenit ca în chestia procesului cu societatea tramvaelor comunale să facă recurs, întrucât ceavoacții vor prezenta motivele de casare. Ministerul de interne va cere dela Curtea de Casație ca să judece cât de repede recursul, după lege, fiind în drept să se ceară urgență și să i-se dea precădere, judecându-se și în vacanță. De aceea se va cere ca recursul să se judece în primele zile ale lunii Iulie. Cu modul acesta se va termina, la începutul lui Iulie, procesul dintre minister și societatea de tramvae.

— În urma morții lui Caragiale, comitetul cercului cultural »Emil Zola« a hotărât ca sezoara ce urma să

aiă loc Duminecă, 17 curent, să fie transformată într-o ședință funerară-comemorativă, în care se va vorbi nu mai despre distinsul dispărut. Tot deodată acest cerc cultural a decis ca biblioteca ce va fonda, să poarte numele »I. L. Caragiale«.

— Comitetul executiv pentru ridicarea la Văslui a unui monument lu Peneș Curcanul, imortalizat de Vasile Alexandri, a hotărât în ultima ședință organizarea unei loterii. Fondul rezultat va fi utilizat pentru cheltuielile necesare ridicării monumentului. Trage rea loteriei se va efectua în Văslui, în localul prefecturii județului. Sumele constituite câștigurile vor fi de 20 mii lei.

— În ședința sa de alaltaeri consiliul de ministri a discutat chestiunea construirii liniei ferate Craiova—Grui Studile fiind aproape completate, ră mâne ca în curând să se înceapă lucrările de construire.

ȘTIRI.

— 18 Iunie 1912.

Pentru fondul ziaristilor. Di incidental logodnei d-soarei »Anca Duța (Crizbav) cu dl Corn Măeruşan, teolog (Măeruş), dâns au dăruit ca răscumpărare a bil telor de logodnă, suma de 10 cor la fondul ziaristilor.— Simpaticii miri le dorim multă fericire.

D-l Emil Bologa comersant în Brașov, a donat fondului ziaristilor suma de 2 cor., comun cându-ne în acelaș timp că va contribui an de an în loc de 24 coroan abonament la »Gazeta« 28 coroan dintre cari 4 coroane să treacă anual la fondul ziaristilor.

Fapta inimosului nostru comersant se laudă de sine.

Adunarea generală a »Asociațiunii« se va ținea în acest an — după cum suntem informați — luna Octomvrie la Sibiu. Tot atunci va avea loc și desvălirea bustului G. Bariț.

Un nou record de aviațiune. Ziar »Seara« primește din Viena următoare telegramă:

A fost proclamat întâiul săptămâna aceasta de aviațion locotenentul Blaschek, care a creat recordul mondial de înălțime, cându-se la 4260 metri cu un pasager. Avându-se aceasta în vedere s-a socotit ca și cum s'ar suit la 5964 metri înălțime. În cursa de concurență a celui care se va cobori mai repede într-un punct dat, a sosit întâiul, francezul Garros, coborând la 14 met 37 de centrul fixat. A obținut premiul de 3000 coroane. Aviațion român Vlaicu a fost clasificat doilea coborându-se la 14 m. 39 de centrul fixat, cu o desvălire deci de 2 centimetri. A obținut 2000 coroane.

Masa studenților români din Brașov. Primă la redacția darea de seară a XIV-a a mesei studenților români din Brașov pe anul de gestiune 1911—1912 publicată de Virgil Onițiu, director școlilor medii gr. or. române. Din această dare de seamă constatăm cu plăcere, că această importantă instituțiune umanitară e în plină dezvoltare fiind sprijinită cu căldură de mare public românesc.

Venitele fondului general al mesei au fost în anul acesta de cor. 95 cor. 66 bani, din care scăzându-se cheltuielile de coroane 5.623.82, rezultă venit curat de 3913 coroane 84 bani. Avera totală a mesei la finea anului de gestiune 1911/12 este de 63.550 coroane și 17 bani.

Dintr'o statistică interesantă, care o face d-l director Onițiu, rezultă că în 14 ani de zile au fost întreținuți 512 școlari, cheltuiindu-se suma 61.820 cor. 73 bani.

Anul acesta au fost întreținuți masă 33 elevi, dintre cari 24 s'au împărțit cu prânz gratuit, plătindu din fondul mesei pe lună câte 22 cor. de elev, iar 9 elevi au fost primiți beneficii de jumătate plătindu-se cu 11 cor. pe lună fiecărui elev ca ajutor pentru hrană.

Matel Chloresan. Cetim în Sateleor: Iată numele unui sâtean Cubleșu român de lângă Cluj, care făcut vestit pentru mașina de abur pe care și-a făcut-o el însuși cu mui, după forma și măsurile iscodite de el. Încă de astă vară, dela serbă din Blaj, când a sburat Vlaicu, a ieșit vestea, cumcă un țărăn isteț a părțile Somoșului, are o mașină

sburat lucrata toata de el. Si au putut chiar sa vadă ca cari au fost la Blaj, cum pe langa pasarea maceastră a lui Vlaicu se tot învarte, gânditor și tăcut, un sătean cu ochi vioi, și tot judecă și măsură minunata alcătuire. Chiar pe inginerul Vlaicu l-am văzut într'un rând povestind cu Matei Chiorean și descucând o împletitură de linii de pe o bucată de hârtie. Se înțelege, lumea se via neîncrezătoare la țaranul cu lemene largi de pe Someș. Matei Chiorean însă nu s-a desbărat de mașina lui. A isprăvit-o de tot și așteaptă acum să-i poată pune motor, ca să se înalte în văzduh. Neavând însă bani, a crezut să o poarte prin orașe de arătare și astfel să-și câștige banii de înapoi. De vre-o două zile e cu mașina la Cluj. Am fost și noi de am văzut-o. O mare pasare cu trup de lemn și cu aripi de pânză. E alcătuită tot din lemn și plăt și poleit de Chiorean. Sulegetă și subțirică, e o lungă coadă. Croită după chipul altor mașini, însă cu schimbări și cu încôiri de forme. Când o vezi, îți pare șoim gata de sbor. Îi lipsește totul dintrânsa, motorul. E făcută cu multă istețime însă cu unelte și prieterearea unui sătean, care nu are la îndemână fabrica, nici cunoștința de numerii și calculi mai înalți a unui inginer din lumea mare. La toată întâmplarea însă, dovedește o minte rară și o agerime fără păreche. O mare putere de alcătuire, închisă în strămtoare și strâmbaie a unui sat. Dacă putea acest Matei Chiorean ajunge la lumina învățăturilor, unde ar fi el astăzi? Poate ar străbate văzduhul, ca un alt șoim bitor, alături de Vlaicu, mândria noastră. Mai ales că e mare meșter în ale lui. Face biciclete din lemn și merge pe ele ca domni pe celea din fabrici. Și zugrav. Și alte măiestrii pricepe.

Are mare nădejde că această mașină, având motor, ar sbura abunșeamă. Ori chiar dacă ar avea scăderi, alta ar face, că planuri mai are. Are un tip după Vlaicu.

Suntem mândrii de acest sătean român. Deși Ungurii l-au făcut *Tyrdan* și au umplut gazetele lor din Cluj, vorbind de istețimea și științelor lui. Cubleş. Iată, ce zic ei: minte de sătean ungur! De, așa sunt ei, tot și bun fac al lor. Și se fac de răș.

Mine de sare inundate. Din Meckburg se anunță, că minele de sare lângă Jessenitz sunt amenințate să se inundate prin apă. Alte mine pot fi salvate în asemenea cazuri, minele de sare însă nu, de oarece apa disolvă peșterile minelor, cari sunt din sare și se urcă. — Din adâncime se aud buburii puternice; se deduce din acest fapt că minele au și început să se surpe. Căminele materiale trec peste 15 milioane mărci. La aceasta se mai adaugă faptul că mii de mineri rămân fără lucru. Acțiunile societății acestor mine, cari aveau un curs de 106 mărci, au devenit niște hârtii fără valoare. Că care pătrunde în mine, vine sau din Marea Baltică sau din fluviul Elba.

Luptă între un țaran și un urs. Într'un sat lângă Furtună din Gura Teului (România) ducându-se în pădure să taie lemne pentru casă, la o răsunătoare s-a lăsat cu un urs. Însă, înspăimântat săteanul pune mâna pe toporul și lovească. Ursul însă îl dezarmă și s-a început o luptă desperată între corp între om și urs. Din ferici pentru sătean auzind alți săteni cătele i-au ieșit în ajutor. Atunci și-a lăsat victima dispărând în urse. L. Furtună, grav mușcat la picul stâng, a fost internat în spitalul Pătrărlagele.

General palmuit de-o fată. Cazul s-a prezentat în oteleul Csillag din Munkács. Locotenent-colonelul din acest oraș A. H. Hartl, încă de tânăr ofițer se încredinșase în o domnișoară, cu care se căsătorise după ce a căsătorit — a necunoscut mai mult timp. Când s-a prezentat în rangul de maior, s-a căsătorit apoi cu această femeie, cu care avea deja și copii. Și-au trăit de așa vreme fericiti, fără ca cine să le conturbe viața casnică. Zi de zi trecute însă, a sosit în Munkács, un ofițer să facă inspecția garnizoanei, comandant de corp, generalul Sverbovici, care — pe semne pusă de vre-un intrigant al familiei colonelului — la primirea ofițerului nu i-a dat mâna acestuia ci l-a îmbrățit cu următoarele cuvinte: — Pe d-l locot. colonel îl absolv de orice participare la banchetul de deseară. Locotenent-colonelul a înțeles imediat că această ofență îi va aduce și rușinea. S-a întors acasă, unde le-a prezentat membrilor familiei cazul. O fată mare a sa, Luiza, indignată de această ofență, s-a hotărât imediat să se răzgăndească și ea în persoana generalului. S-a prezentat la el, unde tocmai decurgea banchetul

și sub cuvânt că are să-l comunice ceva generalului l-a chemat la o parte. — I-adevărat că ai de gând să pensionezi pe tata — îl întreabă fata. — Da!

Fata cercă să-l înduplece cu rugămintă, dar generalul o respinse. Revoltată până la estrem de această purtare a generalului, fata îi șterse o palmă, încât toți cei din sală au rămas surprinși de acest incident neașteptat. Generalul a făcut forurilor competente raport despre acest caz, care va avea urmări serioase.

Balon distrus de incendiu. Din Düsseldorf se anunță: Balonul «Schwab», care a sosit alaltieri aici, neputând fi introdus în hangarul de baloane, a fost ancorat în fața acestuia. Un vânt puternic, care începu în vremea prânzului, a ridicat balonul în aer, rupându-l în două. Din această cauză rezervoarele de gaz ale balonului se goliră și avu loc o puternică explozie, în urma căreia balonul fu distrus în câteva minute. Pasagerii părăsiseră gondola de mai înainte și echipa de soldați, cari țineau balonul de frânghii, fu smulșă și ridicată în aer. Imediat după aceasta, însă, oamenii fură trântiți la pământ. Flăcările se întinseră cu mare repeziune și în curând întreg învelișul și scheletul de lemn al balonului s-au prefăcut în cenușă. Focul se întinse și la hangarul de baloane fără a cauza însă mari stricăciuni. În timpul exploziei au fost rănite 40 de persoane, dintre cari 7 în mod grav. Un soldat a dispărut. Sânt temeri, că a pierit în dezastru. Printre răniți se află și inginerul-șef al baloanelor Zeppelin. Presiunea atmosferică pricinuită de explozie a fost atât de mare încât toate geamurile caselor din apropiere au fost sfărâmate. Contele Zeppelin a fost luștărit telegrafic despre această catastrofă. Balonul distrus făcuse până acum vre-o 40 de călătorii cu pasageri, toate foarte reușite.

Ofițerii țarului opriri de a face politică. După cum se anunță din Constantinopol, președintele camerei a anunțat că ultimul consiliu de ministrii a redactat un proiect de lege urgent, interzicând ofițerilor, în primul paragraf al legii, să se ocupe de politică. Secretarul a dat apoi citire proiectului, care este anexat codului penal militar. Sunt pedepsiți cu 2—4 luni închisoare și excludere din armată ofițerii, cari ar participa la intruniri politice, sunt pedepsiți de la 4—6 luni și eliminare din armată ofițerii înscriși într'un club politic. Expunerea de motive a ministrului de război arată că politica împiedică pe ofițeri de a se ocupa serios de datoriile lor militare și are consecințe rele. — Proiectul privitor la scoaterea politicii din armată prevede p-desepe analoge și contra subofițerilor și soldaților, cari ar asista la intruniri publice sau manifestațiuni politice.

Medicinistă română. D-șoara Laura Seni a trecut la facultatea de medicină din Budapesta al doilea examen rigoros cu distincție. O felicităm și îi urăm aceeași reușită și în decursul carierei sale.

Apel pentru excursiune în romani. Noștri Munți apusei. Comitatul Turda-Arieș e pentru românii din regatul Ungariei unul dintre locurile istorice de multe și diverse reminiscențe.

Lângă orașul Turda a avut cel mai mare viteaz al nostru Domn Mihai Eroul luptele sale mari istorice. Tot din jurul munților frumoși a eșit eroul timpului mai nou, regele munților, încoronat de mulțimile și recunoștințele poporului său. Amintim în trecere și Turda, unde au fost demonstrațiile și cele mai mari vandalisme, contra energicului nostru preșident Dr. Rațiu.

Abstrăgând dela cele istorice, partea aceasta a munților e partea cea mai frumoasă și romantică a întregii Transilvanie. Vin străini, francezi, germani și englezi de se desăta în frumusețile noastre, deci nu se cuvine ca și noi să cercetăm și să cunoaștem patria noastră și regiunile aceste frumoase. Acum de curând s-a dat circulațiunei linia nouă ferată Turda-Câmpeni—Abrud. Deci fiind comunicație excelentă, rugăm inteligența comitatului nostru să binevoiască a ne însoți în excursiunea noastră, cercetând pe vitejii noștri frați Moți. Vedem bucuros inteligență și popor și din comitatele vecine.

Timpul plecării din Turda cam prin 4—10 August va fi ulterior comunicat prin ziare și până la 20 Iulie st. n. rugăm pe excursioniști (câte persoane de familie) a se înștiința d-lui avocat Dr. George Pățcean, Turda.

Turda 1912 VI 29. — Emil Kormos Alexandrescu, Dr. Valer Moldovan, Dr. George Pățcean, Neculae Solomon, Mariu Elekes, Dr. Ioan Oltean.

La fondul casei meseriașilor împreună cu hală de vânzare, administrat de Societatea meseriașilor români din Blaj, au intrat următoarele contribuții: Societatea comercianților români din Brașov 100 cor., Ioan Săbădeanu mare industriaș Brașov 60 cor., Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor Brașov, Elena A. Popovici Brașov câte 50 cor., Diamandi Steriu 30 cor., Nicolae Garoiu Brașov, Vasile Popa maior Brașov câte 10 cor., Nicolae Roșca agent Viena 5 cor., Emanuil Șuiga preot Lăpușnic 4 cor., Ilie Șandru arădator Cergăul-mare, Ioan Popovici preot Berechii, Octavian Tăslăuanu, secretarul Asociațiunei Sibiu, Dr. Petru Barbu, director de bancă Caransebeș, George Bitea preot Oarda-de-sus câte 1 cor., Ioan Coma învățător Brui 50 fl. În numele comitetului mulțumește G. Precup, președinte.

Mulțumită. «Vlădeasa», institut de credit și economii din Huedin (Banffy-hunyad) a binevoit a da din cuota sa filantropică suma de 100 cor. pentru fondul bisericeii nouă ce este a se zidi în Cluj. Ne simțim îndemnați a exprima și pe această cale mulțămia noastră fierbinte onoratei direcțiuni a institutului «Vlădeasa», care dintre atâtea institute de credit ce avem, a știut să dea un răspuns faptic apelului ce am adresat în numele episcopiei noastre bisericesti. — Cluj, 28 Iunie n. 1912. Dr. Elie Dăianu paroh protopop preș. Ladislau Papp prim corator bis.

Știri mărunte. Premiul literar pentru dramaturgia franceză a fost acordat pentru a treia oară scriitorului Maurice Maeterlinck pentru lucrarea sa «Pasărea albastră». Se știe că piesa aceasta a stărnit admirația unanimă a publicului francez.

Din Lisabona se anunță, că senatul a adoptat definitiv legea privitoare la inapoierea averilor mobiliare ce au aparținut ex-regelui Manuel și membrilor familiei regale.

Aviatorul Schad a căzut lângă Mülhausen dela o înălțime de 250 m., fiind ucis pe loc.

O pleacă torențială a cauzat mari devastări la Guanajuato și în Mexic (America). Sute de persoane au fost ucise.

Atragem atențiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunțului: *Székelly și Réti*, fabrică de mobile.

Examenul de gimnastică al elevilor școlilor noastre secundare și comerciale, favorizat de un timp admirabil, ne-a oferit o nouă dovadă despre frumoasele progrese realizate pe terenul gimnastice de elevii noștri sub conducerea abilită d-lui profesor Petru Roșca. Ca în toți anii a asistat și la examenul de eri un public ales și numeros urmărind cu mult interes exercițiile libere, exercițiile la aparate și cu deosebire producțiunile celor mai buni gimnasticii la fus și paralele, cari au fost însoțite cu suflători aciațiuni și aplauze. Esamenul a durat cam o oră și s'a terminat cu distribuirea mai multor premii între elevii, cari s'au distins.

Premiul I (un ceas de argint) l-a obținut elevul din cl. VII gimn. Dumitru Stăicu. Premiul al 2-lea (recvizite de scris donate de d-na Elena A. Popovici) l-a obținut elevul din cl. VII gimn. George Coma. Premiul al 3-lea (tot recvizite de scris donate de d-l Costi A. Popovici) l-a obținut elevul în cl. II com. George Collofean, iar premiul al 4-lea (un portmoneu, portofol, dăruite de d-na Elena Săbădeanu) elevul din cl. VII gimn. G. Sglimbea.

Premiile au fost distribuite de părintele protopop Dr. Vasile Saftu, care a felicitat pe d-l Petru Roșca la succesul splendid al esamenului.

Eleve distinse. Zilele aceste s'au ținut la școlile noastre centrale examenele pentru elevii și elevele privatiste. Ne face o deosebită plăcere să înregistram din acest prileg știerea, că d-șoara Cornelia Brediceanu, fiica regretatului nostru fruntaș bănașean Coriolan Brediceanu, a făcut cu escelință esamenul de pe prima clasă corercială. Acelaș rezultat escelent l-au obținut și d-șoarele *Marioara Blaga*, fiica d-lui prof. Dr. I. Blaga, făcând esamenul de pe clasa VI gimnazială și d-șoara *Alma Pop*, fiica d-lui adv. Dr. Isidor Pop din Lugoj, făcând esamenul de pe cl. I reală.

Felicităm pe harnicile noastre d-șoare la succesele escelente dobândite.

Cursa de automobile Budapesta. — Constantinopol. Azi dimineața au sosit la Brașov 18 automobile, cari i-au parte la concursul de automobile pentru percurgerea distanței Budapesta-Constantinopol. După un scurt popaz în piața Brașovului automobilisti au plecat spre Sinaia.

Urania-chin. Astăzi în 1 Iulie se va reprezenta în teatrul program: *Pathé Journal* (într-un săptămânile din urma.) *Meduse* (teatrul mediteranei (după natura.) *Milionaru cu floarea Gardenia* (Comic.) *Școala de matrozi englezi* (După natură.) *Patria înainte de toate* (Comedie.) *Vaporul rusesc de spart ghiata* (După natură.) *Moritz ca pasager de Hotel* (Comic.) *Cultura cafelei în Santos* (D. natură colorat.) *Ce are draguțu Max?* (Comic.) Program nou: *Martți și Miercuri*.

Litere, arte și științe.

Cusăturile naționale românești.

Pân-acum la noi s-au adunat și alte haine împodobite cu cusături, s-au adunat și tot felul de instrumente și unelte de lemn, de lut etc., de asemenea împodobite cu săpături simple sau colorate.

Muzeul din Sibiu, Muzeul etnografic din București, publicațiile de Alburne din țeară și de peste munți sunt de asemenea mai mult sau mai puțin cunoscute. Nu avem însă o cercetare științifică, prin urmare răzimată pe monografi și pe modele în adevăr vechi și străvechi, iar nu pe înnoituri datorite modelelor cumpărate în strălău.

D-na Victoria N. Beldiceanu, nascută Nădejde, maestră la atelierul de pe lângă Școala de arte frumoase în București, pentru cusături naționale, bisericesti și broderie artistică, s-a hotărât să facă o cercetare cât mai completă într-o regiune curat românească. A ales cercul Branului din Transilvania. A cumpărat și mai ales a copiat cusăturile din cele vre-o 20 de comune ce alcătuiesc acest cerc.

Aflați îi de la bunicele și străbunicele Brăncencelor de astăzi. Cele mai vechi au măneci lungi de câte 2 metri și se purtau învârtite pe mână, întocmai cum le vedem la jupănele și domnițele noastre din veacul al XVI-lea și al XVII-lea în portretele ce s-au păstrat pe pereții bisericilor.

A putut urmări schimbarea modelor în cei din urmă 150—200 de ani și constată de când a început înrăurirea modelului cusăturilor cu răuri dela Rucăr.

De asemenea a putut deosebi adaosele datorite modelelor săsești și ungurești din Brașov.

Cercetând de amănuntul femeile bătrâne, meștere în meșteșugul cusăturilor, a aflat numărul și numele punctelor întrebunțate, cum și numele fiecărei figuri. Însemnat lucru este că atât de pe nune, cât și după deseme, se vede că elementele cusăturilor sânt animale, părți de animale, arme, unelte, plante etc., stilizate. Așa este o figură, care se schiamă berbecii sau țapii, cele două coarne spirale, cum și capul se deosebesc, în adevăr, foarte bine. Este Șarpele, apoi Creasta Coccoșului, Fuștii (un mănunchiu de sulii) Brazii, Porumbeli, Păpușarii ai vechi, Cerbii, Mânștirile, Cărligele, Bărtițele, Potcoavele, Scara pisicii, Ciocanele, Stelele, Melcii, învârtiții, etc.

Pe cusături din Muntenia se află svastica.

Cine știe rostul ce are Bradul, Cărligele, Sulita etc., în credințele poporului. Cine își dă seamă de rostul simbolic al Coccoșului, al Berbecului, al Țapului, al Șarpelui în farmecele de dragoste, nu poate sta la îndoială a trage încheerea că desemeurile din cusăturile românești nu au numai valoarea estetică, nu se fac numai ca podoabă, de dragul frumuseții lor, ci că fiecare din ele este un descântec în potriua duhurilor și vrăjilor dușmănești și tot odată mijloace de a deștepta dragoste la cei ce le văd.

La aceste încheeri a ajuns d-na Victoria N. Beldiceanu, fără a fi știut că Wundt și alții au ajuns la aceeași încheere, studiind tatuajul și podoabele de pe haine, etc., la popoarele seibatece și barbare din zilele noastre.

De alt-fel, ca să se încredințeze dacă femeile mai dau și azi vre-un rost magic ăstor figuri, a făcut cerceteze priate dabile cunoscătoare și s'a încredințat că nu numai și numai de dragul podoabelor, muceau fet-le ani de zile

la iia de mireasă, ie cu care se și înmormântau și că vedeau în ea și armă ofensivă și defensivă în potriua duhurilor.

Se pare însă că tănuiesc lucrul Dar mai cercetând în Moldova (jud. Doroholu) și aci la noi, în Argeș, a găsit fete mai puțin stăpâne pe sine cari au măturisit rostul magic al cusăturilor. Este de alt-fel o figură, al cărei nume nu mai lasă nici o îndoială.

Dar, când cunoaștem și teoria științifică a lui Wundt, cum și teoria, despre obârșia Artei, dezvoltată de Solomon Reinach în «Apollo», nu mai începe îndoială.

Nu numai figurile, dar și colorile au rost nu numai de-a fi podoabe, ci și rost magic. Cele spuse de Wundt în această privință, trebuie ținute foarte mult în seamă.

Urmează de acolea, că nici colorile întrebunțate în cusăturile noastre nu sunt la întâmplare și fără rost. Combinările și împerecherile lor, păstrate timp de mii de ani, s-au întipărit în mintea și simțirea noastră. Acuma, deși nu mai joacă rolul de vrajă sau fermece, dar în lucrarea lor tot mai răsună întipărirea religioasă ce o făceau strămoșilor noștri depărtați.

Din cercetările făcute în cercul Branului, d-na Victoria N. Beldiceanu a făcut vre-o optzeci de planșe colorate.

Asemenea cercetări ar trebui făcute și în alte părți și pretutindeni să se pătrundă până la cele mai vechi modele. Numai când vom avea destule monografii de acestea vom putea cerceta și deosebi, ce este înrăurire slavă, maghiară sau orientală și afla în ce stă arta curat și străveche românească.

După cum arată d-l Tigara-Samurcași în cartea d-sale despre istoria artei la noi, începutul ei se urcă până la strămoșii din vârstă de piatră lustruită, până la cei mai vechi Ari-uropeni.

În deosebi arta românească este moștenire dela Daci și Traci.

De altfel tot la această încheiere ne duc și cercetările asupra folklorului românesc, făcute de d-na Sofia Nădejde, cum și cele asupra dreptului românesc, făcute de alții.

O încheiere este, că și vopselele întrebunțate de țărance, vopsele făcute din anumite plante, nu au numai însemnătate tehnică industrială, ci și rost magic, adică religios.

Poporul român este foarte interesant și prin arta sa națională. V. N.

Cărți și reviste.

Revista literară ilustrată săptămânală «Cosinzeana» Nr. 26—1912, cu următorul cuprins: Al. Ciura: Ion Luca Caragiale, articol. — V. Stoica: Stai trăsă-acum, poezie. — I. Agărbiceanu: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuvelă. — Aurelia Pop: Pe pajșteea cu trandafiri..., poezie. — Radu Mărgan: Mărturisire, schiță. — Viora din Bihor: Romanța bieților artiști, poezie. — S. R.: Henric Stahl: Bucureștii ce se duc și «Dela manevre și alte schițe», dare de seamă. — F. N.: Microbul fantomă. — Ilustrații.

Teatru, concerte și petreceri.

În Lechința și jur.

Inteligența română din Lechința și jur aranjează o petrecere de vară cu dans în 21 Iulie st. n. a. c. (a 2-a Duminecă după Săp-Petru) în pavilionul «Coroana» din Lechința. Venitul curat e merit bisericeii române din Lechința și Herina.

Proprietar: *Tip. A. Mureșianu: Branisce & Com p*

Redactor responsabil: *Ioan Brolea.*

Hotel CONTINENTAL BRAȘOV

Proprietar: Petru A. Popovici

— x —

Hotel de primul rang, la cea mai plăcută poziție din oraș, iluminat electric, confort modern. Automobil la dispoziție.

— — PREȚURI REDUSE. — —

Așteptați l-a OCTOMVRIE, până se va deschide: "Galeria fabricii de mobile din Marosvásárhely" a d-lor Székelly și Réti, în Brașov, Strada Porți Nr. 60.

Până atunci nu cumpărați mobile, căci nicăiri nu puteți cumpăra așa bune, frumoase, ieftine și durabile.

A V I Z.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din oraș și împrejurime că la magazinul meu de haine pentru bărbați, copii și băieți din Târgul inului Nr. 33 (Palatul Czell) am înființat și

o secție de haine pentru fetițe

după modelele orașelor mari, cu haine de primăvară confecționate din cele mni fine și moderne stoffe. In privința calității și prețului pot concura cu ori și care magazin din capitală.

Totodată anunț On. public, că mi-a sosit pentru sezonul de primăvară

Haine de bărbați, băieți și copii

moderne și mă rog a vizita magazinul fără obligament de a cumpăra.

Recomand afacerea mea bunăvoinței și sprijinului On. public.

Cu toată stima

N. P. Godmann Succesor

Samuel Lipot.

Târgul inului Nr. 33 (palatul Czell.)

515,1—30

≡ Ghiată artificială ≡

liferăm in fiecare zi.

≡ La dorință dusă acasă. ≡

Insoțirea Lăptăriei.

TELMANN BÉLA

salon de modă. Brașov, piața Francisc Iosif, Colțul dela Târgul cailor, deasupra mag. Scherg. etj I.

Confecționează cu lucrători de rangul prim din stoffe moderne

haine bărbătești

Mantale engleze de dame și costume.

Comande din provincie se esecută cu garanție, fără probă și defect.

Mobile

in fiecare stil și execuție, se găsesc ieftine, și pe lângă cele mai avantajoase condiții la

Asociațiunea de vânzare de mobile,

Strada Vămii Nro 36.

Tot aici se găsesse dormitoare, elegante, sofage, odăi pentru domni și alte aranjamente interioare.

Covoare de Tolnay cu prețul fabricii se capătă numai aici.

— Se servește cu preliminar de prețuri gratuit. —

Avis!

Am onoarea a aduce la cunoștința On. mușterii că m-am reîntors din călătoria de studii de 6 săptămâni pentru câștigarea de cunoștințe in ce privește bransa mea atât in praxă ca și in teorie. După sistemul renumit «Le Grand Chic» ofer ce este mai perfect. Rugându-mă și mai departe pentru sprijinire semnez

cu toată stima

GERGELY SÁNDOR,

atelier de mode pentru dame Piața mare Nr. 28.

STABILIMENTUL BĂILOR EFORIA

Strada Băilor Nr. 1, și Strada Prundului Nr. 4

Deschiderea băii de vară.
Se aduce la cunoștința p. t. publicului, că

BASINELE băii de vară (in liber), cu apă din conductul orășenesc, încălzit cu abur, s'au deschis, și rămân deschise in fiecare zi dela 6 oare dimineața până la 7 oare seara și anume:

1. Basinele mici pentru domni și dame, toată ziua.

2. Basinul de inotat in fiecare zi dela 6—8 oare a. m. pentru domni, dela 8—11 oare pentru dame și dela 11 oare incolo earăși pentru domni.

Eforia școlară.

Cu ocazia sezonului de vacanțe și vacanțe recomandă

Banca Națională

soc. pe acții BRAȘOV.

Compartimente

din casa de fier pancerată pentru păstrare sigură de losuri, hărți de valoare, documente importante, giuvaeri—cale etc.

Prețul după mărimea compartimentului dela 3 coroane — in sus pe ¼ de an. —

Avis!

Recomand on., public **Magazinul mea cu ciasornă** din Strada neagră 24, modern ranjat cu diferite ciasornice. Ma asortiment de pendicular. Preț foarte ieftine.

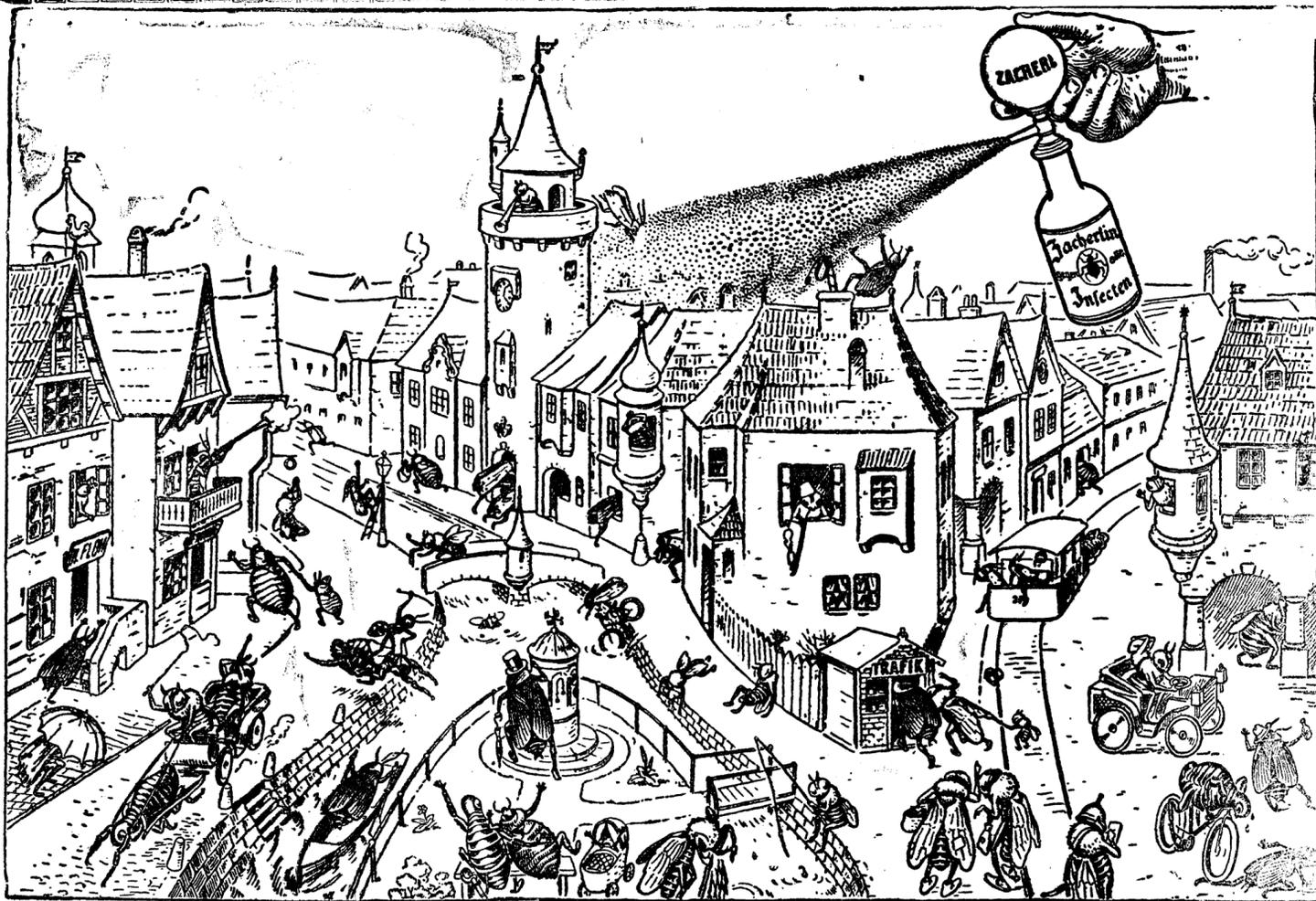
Reparaturi ce cad in bransa mea, le execut cu preț ieftin garantez.

Tot odată fac cunoscut, că pentru ci-sornicile reparate ce s'au mince de un an, și nu s'au deocamdată dau țeduli nouă, nu se vinde, on. mușterii să anunțe la mine.

Cu toată stima

1—25.

Wilh. Kamn

Onorabilul comerciant tine de a vinde mușterii săi „ZACHERLIN“ cerut de ei, care are efect incomparabil de bun și nu, un alt surogat.

Din nefericire mai există și alti comercianți!

De aceia avertisăm pe amicii veritabilului „ZACHERLIN“ de a băga bine de samă, să nu li se vândă sticle cu „Zacherlin“ bine imitate, ci să observe ca numele „ZACHERLIN“ să fie pus pe ele.